

M e m o

Aan : Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Van : Werkgroep Pensioenen van de Stichting van de Arbeid
Datum : 29 januari 2015
Betreft : Internetconsultatie Wetsvoorstel stimulering pensioen zelfstandigen

De Werkgroep Pensioenen van de Stichting van de Arbeid heeft met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel om de pensioenen van zelfstandigen beter te beschermen door een vrijstelling voor pensioenvermogen in de Participatiewet op te nemen, door gemeenten de mogelijkheid te ontnemen om bijstandsgerechtigden eerder hun pensioen te laten opnemen en door de bedenktijd voor continuering van de pensioenopbouw te verruimen. Volgens de Stichting van de Arbeid is het belangrijk dat ook zelfstandigen een adequaat pensioen (kunnen) opbouwen en in die zin kan het wetsvoorstel hieraan bijdragen.

Met deze algemene notie heeft de Stichting van de Arbeid in dit stadium vooral (technische) vragen bij het wetsvoorstel. Hierdoor kan vooralsnog geen algemeen waardeoordeel over het gehele wetsvoorstel worden uitgesproken. De vragen staan hieronder weergegeven.

Vragen met betrekking tot de vermogensvrijstelling in de bijstand

- Is het mogelijk om de voorwaarde dat de voorafgaande vijf jaar maximaal 6.000 euro mag worden ingelegd flexibeler in te vullen (bijvoorbeeld door de voorwaarde te stellen dat in de voorafgaande vijf jaar totaal niet meer dan 30.000 euro mag worden ingelegd in plaats van jaarlijks 6.000 euro), te meer omdat de inkomsten van een zelfstandige jaarlijks sterk kunnen fluctueren?
- Kunnen de budgettaire consequenties worden aangegeven indien het maximumbedrag van 250.000 euro bijvoorbeeld met 50.000 of 100.000 euro wordt verhoogd?
- Lijfrenteproducten kunnen in verschillende tijdvakken bij verschillende verzekeraars worden opgebouwd, zo ook in de vijf jaar voorafgaand aan een aanvraag voor bijstand. Hierdoor is het niet ondenkbaar dat lijfrenteproducten als geheel aan de voorwaarden voldoen (zoals jaarlijkse storting in de vijf jaar voorafgaand aan de aanvraag) maar de afzonderlijke delen niet (niet in elk lijfrenteproduct is vijf jaar ingelegd). Klopt het dat in deze gevallen naar het geheel wordt gekeken en niet naar de afzonderlijke producten? Mag het pensioenvermogen in de derde pijler van één persoon opgebouwd zijn uit diverse polissen indien men in totaal maar onder de €250.000 grens valt?

- Lijfrenten die zijn opgebouwd onder de Brede Herwaardering I of daarvoor vallen blijkbaar nu buiten het voorstel van de vrijstelling omdat er verwezen wordt naar Wet IB 2001. Is dit een bewuste keuze of wordt dit aangepast?
- Hoe wordt omgegaan met premievrije polissen? Bijvoorbeeld van werknemers die in slechte tijden hun pensioen wilden verbeteren of van gewezen zelfstandigen die tijdens de periode als zelfstandige op deze wijze hun pensioen opbouwden?
- Hoe wordt omgegaan met zelfstandigen die gekozen hebben voor een andere spaarvorm dan een lijfrenteconstructie als pensioenvoorziening (eventueel voorzien van een notariële akte)?
- Valt een *netto* lijfrenteproduct ook onder de vrijstelling van de vermogenstoets in de bijstand. Zo ja, gelden hier dan ook de grenzen van 6.000 en 250.000 euro?
- Geldt de toetsingsperiode vanaf de dag dat een bijstandsuitkering wordt toegekend of vanaf de dag waarop de aanvraag wordt ingediend? Gaat het om vijf jaren hieraan voorafgaand of om vijf kalenderjaren?
- Behoudens het vrijgestelde pensioenvermogen van maximaal 250.000 euro blijven gemeenten bevoegd en verantwoordelijk om te beoordelen of – gezien de individuele omstandigheden van de belanghebbende - redelijkerwijs kan worden verlangd dat deze diens pensioenvoorzieningen in de derde pijler te gelde maakt. Aan de hand van welke criteria wordt het begrip ‘redelijkerwijs’ getoetst?
- Bij wie ligt de bewijslast: bij de werknemer/zelfstandige of bij de gemeente?

Vragen met betrekking tot de vrijwillige voortzetting van pensioenopbouw

- Waarom is gekozen voor een aanvraagtermijn van negen maanden en bijvoorbeeld niet een jaar?
- Kan in de Memorie van Toelichting worden verduidelijkt dat het voortzetten van de pensioenopbouw geen individueel recht is maar een mogelijkheid die een pensioenfonds moet faciliteren?
- Kan een zelfstandige vanaf de datum van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel met terugwerkende kracht (negen maanden) gebruikmaken van het eventuele voortzetten van de pensioenopbouw bij het oude pensioenfonds of start de voortzetting van de pensioenopbouw pas op het moment dat de aanvraag is ingediend dan wel het pensioenfonds de aanvraag heeft gehonoreerd?
- Is een pensioenfonds verplicht om verzoeken die binnen de aanvraagtermijn zijn ingediend, maar die het - om redenen die hem niet toe te rekenen zijn - nog niet in behandeling heeft kunnen nemen, na het verstrijken van de negen maanden te honoreren?

Algemeen

- In de brief van 18 december 2013 over het bereikte pensioenakkoord heeft de staatssecretaris van SZW uitdrukkelijk aangegeven gedurende vier jaar te zullen monitoren hoe pensioenfondsen omgaan met vrijwillige voortzetting van pensioenopbouw voor ex-werknemers die na ontslag als zelfstandige aan de slag zijn gegaan. De Stichting van de Arbeid vraagt zich af of er al een eerste onderzoek gereed is en wat de resultaten hiervan zijn.